

Emmasingel 1
9726 AH Groningen
Postbus 450
9700 AL Groningen
T (050) 587 74 44
F (050) 587 74 00
www.agentschaptelecom.nl
info@agentschaptelecom.nl

Opgemaakt door
Niels Bredewout

Nummer
AO-92

Bijlagen
-

verslag

Onderwerp / Overlegorgaan	Amateuroverleg	
Datum bespreking	13 oktober 2015	
Plaats bespreking	Amersfoort	
Deelnemers	<u>AT</u> Frans Hofsommer (vrz) George Petersen (secr) Niels Bredewout Lisette ten Hoor-Beute Erik Lucas	<u>VERON</u> Remy Denker Guido van den Berg Eric-Jan Wösten Bram van den Berg Sjoerd Ypma
	<u>DG ETM</u> Peter Anker (agendapunt 2)	<u>VRZA</u> Ron Goossen Wim Visch Martin van Gils Wim Borg

Afwezig
Afschrift aan

Agenda

1. Opening

De voorzitter heet de deelnemers welkom en opent de vergadering.

Wim Visch neemt na 22 jaar afscheid van het Amateuroverleg. De voorzitter bedankt Wim voor zijn inzet voor het zendamateurisme en voor de prettige samenwerking.

2. Toelichting NFP wijzigingen door DG ETM

Het Directoraat Generaal Energie, Telecom en Mededinging (DG ETM) geeft een toelichting op de op handen zijnde wijziging van het Nationaal frequentieplan (NFP). Er zijn twee wijzigingen die betrekking hebben op de amateurdienst:

- Toevoeging van de frequentieband 5350-5450 kHz voor secundair gebruik door de amateurdienst.
- Frequentiegebruik t.b.v. drones in de 2300-2495 MHz band.

Met name de laatste wijziging behoeft toelichting. Er was noodzaak om frequentieruimte aan te wijzen voor gebruik door professionele drones. Deze konden alleen terecht in het vergunning vrije spectrum (zoals 2,4 en 5 GHz). Zowel qua beschikbare bandbreedte als betrouwbaarheid was dit onvoldoende.

DG ETM benadrukt dat de frequentieruimte alleen wordt opengesteld voor bedrijfsmatig gebruik van drones voor camera inspecties van hoge en moeilijk bereikbare plaatsen. Dit komt beperkt voor. De frequentieruimte is niet bestemd voor hobbymatig gebruik van drones.

Voor het frequentiegebruik zal een vergunning nodig zijn. Bij het afgeven van de vergunningen wordt zoveel mogelijk om het amateurgebruik heen gepland. Enige flexibiliteit is wel nodig, vooral als het druk wordt. Maar er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaand gebruik door amateurs. DG ETM verwacht dat er voldoende ruimte overblijft voor de amateurs.

Er is juist gekozen voor deze band omdat de beschikbare apparatuur hierop is afgestemd, en vanwege de overeenkomsten met bestaand gebruik in deze band.

DG ETM geeft daarnaast aan dat er wordt gewerkt aan een pilot die gedeeld gebruik in de 2300-2400 MHz mogelijk moet maken, door het toepassen van Licensed Shared Access (LSA), een digitaal spectrumboekingsstelsel. LSA wordt in 1^e instantie ontwikkeld voor draadloze camera's en Defensie. Later wordt gekeken of het stelsel kan worden uitgebreid naar het overige gebruik in de band, zoals drones en radiozendamateurs.

De definitieve wijziging van het NFP zal rond 1 november 2015 plaatsvinden.

Het agentschap meldt dat het de bedoeling is om de toevoeging van de 5 MHz vrijwel gelijktijdig met de wijziging van het NFP te laten plaatsvinden. De wijziging van de Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015 die hiervoor noodzakelijk is ligt klaar. Zodra de Regeling is aangepast, zal het agentschap dit (ook) communiceren naar de verenigingen, zodat zij de leden kunnen informeren. Zodra de Regeling gewijzigd is, mag de 5 MHz band door F-amateurs worden gebruikt op secundaire basis .

Tijdens de consultatie werd geopperd om gebruik door drones in de 2.7 -2.9 GHz toe te staan. Dit is echter een lastige band, omdat een gebruik van deze band conflicteert met art. 5.337 van het internationale radioreglement, vanwege de werkzame grondradar systemen aldaar.

Zowel DG ETM als AT spreken de wens uit om voortaan in een vroeger stadium vertegenwoordigers van de radiozendamateurs, als stakeholder, te betrekken bij het consultatieproces. Bijvoorbeeld door het op de agenda van het Amateuroverleg te plaatsen, als dit qua timing opportuun is.

DG ETM meldt dat EZ werkt aan een nieuwe visie op de toekomst van het frequentiebeleid. Dit zal resulteren in een nieuwe Nota frequentiebeleid. Een van de onderdelen van deze nota zal de toenemende drukte in de ether zijn en de noodzaak tot meer gedeeld spectrumgebruik die als gevolg daarvan plaats zal moeten vinden. Ook vertegenwoordigers van de zendamateurs zijn uitgenodigd.

De voorzitter bedankt DG ETM voor de toelichting.

3. Mededelingen Agentschap Telecom

3.1. Vergoedingen registraties

Het aantal op eigen verzoek ingetrokken registraties is tot nu toe lager dan vooraf was ingeschat. Er zijn op dit moment (13-10-2015) 3719 van de ca. 84000 registraties ingetrokken. Dit aantal betreft zowel de amateur- als de maritieme registraties. Afgesproken is om de actuele stand van zaken in het verslag op te nemen. Op 4 november 2015 zijn er 6.000 registraties (maritiem + radiozendamateurs) ingetrokken.

In 2008 werd de vergunning omgezet naar vergunningvrij gebruik met registratie, met het oog op administratieve lastenverlichting. Daarbij werd de vergoeding ook geschrapt en werden de kosten voor de werkzaamheden van het agentschap uit de algemene middelen betaald. Vanaf 2016 wordt er weer een vergoeding gevraagd voor registraties, met het oog op het principe dat de baathebber betaalt. De verenigingen zijn kritisch op deze wijzigingen in het kabinetsbeleid, die als inconsistent wordt ervaren.

Het agentschap benadrukt dat er niet meer geld binnenkomt doordat de vergoeding nu rechtstreeks aan de registratiehouders wordt doorberekend. De vergoeding uit de algemene middelen was kostendekkend. De vergoeding blijft kostendekkend.

Ook voor de registratie van een PI4-roepnaam is een vergoeding verschuldigd. Het aanvragen van bijzondere roepletters blijft gratis.

3.2. Voorwaarden PI9-stations

Tijdens het vorige (91^e) Amateuroverleg is gesproken over PI9-stations. Sinds 3 oktober 2008 is in deze vergunningen een verbod opgenomen om deel te nemen aan radiowedstrijden (contesten). Stichtingen kunnen sinds enige jaren een registratie aanvragen (met een PI4-roepnaam) en mogen daarmee wel deelnemen aan radiowedstrijden.

De Stichting Radio Contest Groep Assen heeft bezwaar ingediend tegen het contestverbod dat aan haar PI9-vergunning was verbonden. De afdeling Juridische Zaken van Agentschap telecom heeft hierin op 29 juni 2015 beslist dat het contestverbod niet op deze vergunninghouder van toepassing is. De afdeling Juridische Zaken was van oordeel dat van de Stichting niet kan worden verlangd dat zij overgaat op een PI4-roepnaam:

'Een wijziging van roepletters en indeling in een andere categorie heeft nadelen voor de Stichting, zoals het verlies van de opgebouwde reputatie en het opnieuw moeten verwerven van naamsbekendheid binnen de wereld van radiozendamateurs. Daarom zal ik ambtshalve de vergunning wijzigen, waarbij het verbod zoals dat nu is genoemd in artikel 3.7 van de "voorschriften en beperkingen" komt te vervallen.'

De vergunning van de Stichting is aangepast. Ook alle andere PI9-stations die een vergunning hebben die van voor 29-06-2015 dateert, krijgen een brief met gewijzigde vergunningvoorschriften zonder contestverbod.

Nieuwe PI9-vergunningen worden alleen uitgegeven voor gebruik van de amateurbanden ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. In de vergunningen die zijn/worden verleend na 29-06-2015 is en blijft het verbod op deelname aan radiowedstrijden opgenomen.

Tijdens het overleg komt ook de situatie t.a.v. onderwijsinstellingen ter sprake. Deze hebben geen vergunning, maar een registratie (met een PI5-roepnaam). Op geregistreerd frequentiegebruik is de Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015 van toepassing. In artikel 10, derde lid, onder b, van deze Regeling is opgenomen dat het houden van en deelnemen aan radiowedstrijden door onderwijsinstellingen niet is toegestaan.

3.3. Dag voor de Radio Amateur 2015

Agentschap Telecom is om het jaar aanwezig. Dit jaar zal het agentschap met een eigen stand en een toezichtvoertuig aanwezig zijn.

4. Mededelingen overige deelnemers

5. Vaststellen agenda

6. Bespreken actiepuntenlijst

• 90-01 - Onderzoek haalbaarheid voorstel roepletterbeleid

Het agentschap heeft de benodigde wijzigingen voor het aanpassen van de automatisering geïnventariseerd en een wijzigingsvoorstel ingediend bij de Dienst ICT Uitvoering (DICTU), de ICT-dienstverlener voor het Ministerie van Economische Zaken. DICTU maakt een inschatting van de benodigde manuren en kosten om het voorstel te realiseren en wanneer de wijziging kan worden opgeleverd. Op dit moment kan DICTU daar nog niets over zeggen. Het actiepunt blijft staan.

• 90-03 - Onderzoek uitbreiding 7 MHz voor N-amateurs

Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle beschikbare frequentiebanden voor Novice amateurs binnen Europa. Daaruit blijkt dat er grote verschillen zijn. Het agentschap streeft naar Europese harmonisatie op dit punt en onderzoekt de mogelijkheden daartoe.

Op dit moment kan het agentschap geen voortgang melden ten aanzien van dit verzoek. Het agentschap heeft beperkte capaciteit beschikbaar en moet prioriteiten stellen. De capaciteit voor radiozendamateurs wordt op dit moment vooral ingezet op andere prioriteiten zoals vernieuwing van het (repeater)vergunningenbeleid en de Wereld Radio Conferentie. Daarnaast zijn er veel individuele vragen en verzoeken die veel capaciteit kosten.

De VERON betreurt dat er geen voortgang te melden is. Zij verzoekt het agentschap om de koppeling met Europese harmonisatie los te laten en het terug te brengen naar het oorspronkelijke verzoek. Het agentschap geeft aan zich te zullen beraden. Het actiepunt blijft staan.

• 90-04 - Intrekking roepleetters buitenland: beantwoording brieven

De brieven zijn beantwoord. Het actiepoint is afgedaan.

Het agentschap zegt toe, zoals ook in de beantwoording is meegenomen, om bij de volgende wijzigingsronde van de Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015 te onderzoeken of artikel 6, vierde lid, van de Regeling gewijzigd of geschrapt moet worden. De volgende wijzigingsronde zal niet meer in 2015 plaatsvinden. Er is weliswaar een wijziging voorbereid, maar daarbij was er geen tijd voor een volwaardige inventarisatie van mogelijke wijzigingen, omdat deze zag op het toevoegen van de 5 MHz. Deze wijziging moet daarom zoveel mogelijk gelijk lopen met de wijziging van het NFP.

7. Agendapunten Agentschap Telecom

7.1. Stand van zaken beleidsherziening (repeater)vergunningen

De stand van zaken is toegelicht aan de hand van enkele sheets. De sheets worden aan de verenigingen beschikbaar gesteld.

Vervolgens is er ruimte voor discussie over de beschikbare frequentieruimte voor relaisstations. De verenigingen spreken de wens uit om de bandplannen zo techniekneutraal mogelijk op te stellen en daarbij alleen de bandgrenzen aan te geven. De kanaalindeling kan wat VERON en VRZA betreft losgelaten worden.

Er is ook gesproken over bandbreedtes. Inschatting van zowel AT als de verenigingen is dat de volgende maximale bandbreedtes aangehouden zouden moeten worden voor frequentiegebruik d.m.v. relaisstations:

- 2 meter – max. 12,5 KHz
- 70 cm – max. 50 KHz
- 23 cm – max. 150 KHz

Het agentschap is blij met de input van de verenigingen en werkt de bandplannen verder uit. Daarbij zal ook gekeken worden of de voorgestelde indeling frequentieplanning-technisch goed werkbaar is en niet te complex wordt. is.

De uitkomsten worden besproken tijdens een dialoogsessie op 8 december. Tijdens die dialoogsessie zal ook de rest van het vergunningenbeleid verder uitgebreid aan bod komen.

Een techniekneutraal beleid voor relaisstations betekent o.a. ook dat (naar verwachting) vergunningen voor System Fusion verleend zullen kunnen worden. Op dit moment wordt nog onderscheid gemaakt tussen digitale spraakrepeaters, digitale datarepeaters en analoge spraakrepeaters. Omdat System Fusion zowel een analoge als een digitale component kent, past dit systeem niet in de huidige vergunningenkaders. Er kan nu alleen vergunning worden verleend voor ofwel de analoge, ofwel de digitale toepassingen van System Fusion. Het loslaten van het onderscheid tussen digitaal en analoog (techniekneutraal) zou dit probleem oplossen. Het agentschap zal hier niet op vooruitlopen bij de huidige vergunningverlening.

7.2. Herindeling website Agentschap Telecom

Het verschil tussen de oude en de nieuwe structuur van de informatie voor radiozendamateurs op de website van het agentschap wordt toegelicht aan de hand van enkele sheets.

In het vervolg zal op de website van het agentschap een melding worden geplaatst als het verslag van het Amateuroverleg op de websites van de verenigingen geplaatst is (met links).

De verenigingen stellen voor om de informatie voor buitenlandse radiozendamateurs ook in het Engels op te nemen. Het agentschap zegt toe te zullen onderzoeken wat de mogelijkheden hiertoe zijn. Het voorstel wordt opgenomen in de actiepuntenlijst onder nummer **92-01**.

Tot op heden is de Engelse omgeving op de website beperkt. De prioriteit ligt bij het Nederlandstalig gedeelte. Bovendien vergt het vertalen een behoorlijke investering.

De nieuwe structuur wordt door de verenigingen als een verbetering ervaren. De voorzitter bedankt de webbeheerder voor de presentatie.

8. Agendapunten overige deelnemers

8.1. Toezicht op naleving en handhaving van de geldende EMC-normen

Er is een wijziging van de Telecommunicatiewet (Tw) in voorbereiding (de Verzamelwet wijziging Telecommunicatiewet). Het wetsvoorstel voorziet in een wijziging van artikel 10.7 Tw, dat er in voorziet dat 'aan de gebruiker van uitrusting, welke een ontoelaatbare storing of belemmering veroorzaakt, een bindende aanwijzing kan worden opgelegd.' Vanuit VERON wordt de wens en ook de verwachting uitgesproken dat AT van deze bindende aanwijzing gebruik zal maken.

Het agentschap geeft aan dat zij op risicogerichte en informatiegestuurde wijze toezicht houdt. De afdeling Toezicht onderzoekt nog of en hoe het instrument van de bindende aanwijzing hierbij eventueel kan worden ingezet, mocht het beschikbaar komen waarbij subsidiariteit en proportionaliteit in dat geval leidend zijn.

De afdeling Toezicht geeft aan dat zij intensief samenwerkt met buitenlandse collega's, waar dit het op de markt brengen van apparatuur betreft. Apparatuur die niet voldoet aan de EMC-normen en waarbij er geen zicht is op verbetering wordt van de markt geweerd.

VERON spreekt verder haar zorg uit over een wetsvoorstel tot wijziging van de Telecommunicatiewet in verband met de implementatie van de EMC-richtlijn (2014/30/EU) en de Radioapparaten richtlijn (2014/53/EU). De wijziging zal leiden tot het vervangen van de term 'radiozendapparaat' door 'radioapparaat'. Zo ook in artikel 10.9 van de Tw (wordt hernummerd naar art. 10.15 Tw), dat ziet op

over het 'aanleggen, het geheel of gedeeltelijk aangelegd aanwezig hebben, of het gebruik van radiozendapparaten.' Het agentschap gaat het na. (Actiepunt **92-02**)

8.2. Wijze van communiceren tussen Agentschap Telecom, de VERON en de VRZA

Het agentschap erkent dat de communicatie met VERON en VRZA niet altijd vlekkeloos verloopt. De intentie om VERON en VRZA tijdig en volledig te informeren was, is en blijft aanwezig.

8.3. Gebruik en mogelijke bescherming van de suffix VERON en de suffix VRZA

VERON en VRZA verzoeken om de suffix VERON en de suffix VRZA te reserveren voor gebruik door de VERON en VRZA.

Het agentschap zegt toe de mogelijkheid te zullen onderzoeken. Het verzoek wordt opgenomen in de actiepuntenlijst onder nummer **92-03**.

8.4. Vervolg op de dialoogsessie van 22 april jl., mogelijk te combineren met agendapunt 7.1

Zie 7.1. Op dinsdag 8 december 2015 zal een dialoogsessie plaatsvinden.

8.5. Status en voortgang van de LSA-pilot in de 2300-2400 MHz-band, zoals die door het agentschap in het 89e amateuroverleg van 19 maart 2014 is aangekondigd.

DG ETM en AT werken aan een pilot tussen defensie en gebruikers van draadloze videocamera's. Deze pilot is nog niet opgestart. De stand van zaken is dat er een projectplan en een offerteaanvraag liggen. Er is inmiddels ook een budget toegekend. De nadere invulling moet nog worden gerealiseerd. LSA wordt in 1^e instantie ontwikkeld voor draadloze camera's en voor Defensie. Later wordt gekeken of het systeem kan worden uitgebreid naar het overige gebruik in de band, zoals drones en radiozendamateurs.

9. Onderwerpen uit internationale gremia

9.1. World Radiocommunication Conference 2015 (WRC-15), agendapunt 1.4 en overige

Agendapunt 1.4:

Er is een Europees gezamenlijk standpunt (ECP=European Common Proposal) overeengekomen. Dit standpunt houdt in dat op de WRC zal worden voorgesteld om de frequentieband 5.350-5.450 KHz wereldwijd aan te wijzen voor gebruik door de amateurdienst op secundaire basis. Onder meer Rusland, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk waren tegen, maar het voorstel wordt gedragen door meer dan voldoende leden (7 tegen).

Voorstel voor harmonisering 160 m en 6 m:

De IARU heeft bij de CEPT een voorstel ingediend om de banden 1,8 – 2 MHz (160 meter) en 50 - 54 MHz (6 meter) wereldwijd toe te wijzen aan de amateurdienst.

Dit heeft geleid tot een ECP. Het voorstel wordt in Committee 6 van de WRC-15 besproken als mogelijk agendapunt voor WRC-19. Of het een agendapunt wordt is onzeker.

Agendapunt 1.18:

Leidt straks vrijwel zeker tot een nieuwe primaire allocatie in de 77,5-78 GHz voor de Radiolocatiedienst. Er worden geen problemen verwacht t.a.v. de compatibiliteit met de amateurdienst.

9.2. CEPT-voorbereiding, IARU en overig

Canada heeft aan de CEPT verzocht om toe te treden tot TR 61-01 en TR 61-02. Deze procedure is geheel doorlopen in het afgelopen jaar en er zijn nu geen bezwaren meer. De CEPT-landen zijn nu in afwachting van het formele besluit. Na inwerkingtreding kunnen F-amateurs uit CEPT-landen ook amateuractiviteiten in Canada uitvoeren zonder hiervoor een gastlicentie te hoeven aanvragen.

10. Ontwikkelingen in de amateurwereld

In april 2016 zal de 3-jaarlijkse IARU-region 1 interim meeting plaatsvinden in Wenen.

De EMC-werkgroep is opgewaardeerd tot volledig Committee met als voorzitter Thilo Kootz DL9KCE.

De Thaise overheid wil niet aansluiten bij de CEPT-aanbevelingen met betrekking tot bedieningscertificaten (CEPT-TR 61-02 voor HAREC en CEPT-ECC Rec (05)06 voor Novice), maar wil een bilaterale reciproque regeling treffen met Nederland. Nederland gaat hier niet op in.

Op 24 september 2015 is Arie Dogterom (PA0EZ) overleden. Hij heeft veel betekend voor het zendamateurisme. Zo was hij lid van het VERON hoofdbestuur, lid en voorzitter van de VHF-UHF Commissie en vanaf 1977 tot zijn overlijden, lid van de Werkgroep Overleg Overheid (WOO). Arie Dogterom was ook 22 jaar lid van de examencommissie en voorzitter van C5 bij de IARU.

11. Rondvraag

VERON vraagt naar de ontwikkelingen rondom de wensen die Stichting DARES richting het agentschap kenbaar heeft gemaakt. Het agentschap meldt dat het verzoek van DARES voor frequentiegebruik met relaisstations in de 2 meter en 70 cm meegenomen wordt in de nieuwe beleidsherziening voor (repeater)vergunningen.

12. Datum volgend Amateuroverleg: voorstel dinsdag 15-03 of woensdag 16-03

Het 93^e Amateuroverleg zal plaatsvinden op woensdag 16 maart 2016.

13. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen en sluit de vergadering.

Actiepunten:

Nr	Onderwerp	Actie door	Gereed voor	Gereed
90-01	Onderzoek haalbaarheid voorstel roepletterbeleid	Agentschap	1 feb 2015	
90-03	Onderzoek uitbreiding 7 MHz-band door N-geregistreerden	Agentschap	1 mrt 2015	
92-01	Onderzoek naar een Engelstalig gedeelte op de website van het agentschap	Agentschap	1 januari 2016	
92-02	Juistheid nagaan van de voorgestelde wijziging van de Telecommunicatiewet	Agentschap	1 januari 2016	
92-03	Onderzoek naar het exclusieve gebruik van de VERON- en VRZA-suffix	Agentschap	1 maart 2016	